

ΑΝΝ ΓΚΡΙΦΙΝ

Όταν
όλα
έχουν
ειπωθεί

μυθιστόρημα

Πέντε προπόσεις

Πέντε
ξεχωριστά πρόσωπα

Μια ζωή

 ΜΙΝΩΑΣ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Κεφάλαιο 1

6.25 μ.μ.

Σάββατο, 7 Ιουνίου 2014

Μπαρ του ξενοδοχείου Rainsford House
Ρέινσφορντ, Κομητεία Μιθ, Ιρλανδία

Είναι ιδέα μου ή τα σκαμπό σ' αυτό το μπαρ όλο και χαμηλώνουν; Μπορεί να φταιει η συρρίκνωση. Ογδόντα τέσσερα χρόνια το κάνουν αυτό σε έναν άνθρωπο, αυτό και τα τριχωτά αυτιά.

Τι ώρα είναι τώρα στις Ηνωμένες Πολιτείες, γιε μου; Μία, δύο; Υποθέτω πως είσαι κολλημένος σ' εκείνο το λάπτοπ, στο κλιματιζόμενο γραφείο σου και πληκτρολογείς. Βέβαια, μπορεί και να είσαι σπίτι, στη βεράντα, στο ανάκλιτρο με το ξεχαρβαλωμένο μπράτσο, διαβάζοντας το τελευταίο άρθρο σου σ' εκείνη την εφημερίδα που δουλεύεις, πώς τη λένε;... Χριστέ μου, δεν μπορώ να θυμηθώ τώρα. Αλλά μπορώ να σε δω συγκεντρωμένο με εκείνες τις ρυτίδες του άγχους, ενώ ο Άνταμ και η Κατριόνα έχουν

ξεσηκώσει τον κόσμο προσπαθώντας να σου αποσπάσουν την προσοχή.

Είναι ήσυχα εδώ. Ούτε ένας αμαρτωλός. Μόνο εγώ να μονολογώ, μέσα στη μοναξιά μου, χτυπώντας ρυθμικά και επίμονα τα δάχτυλά μου στην μπάρα, ανυπομονώντας για την πρώτη γουλιά. Αν τη φέρω ποτέ στα χείλη μου, δηλαδή. Σου έχω πει ποτέ, Κέβιν, ότι ο πατέρας μου ήταν άσος στο ρυθμικό χτύπημα των δαχτύλων; Τα κροτάλιζε στο τραπέζι, στον ώμο μου, πάνω σε οτιδήποτε μπορούσε να ακουμπήσει τον δείκτη του, για να επιβάλει το επιχείρημά του και να τραβήξει την προσοχή που δικαιούνταν. Το δικό μου ροζιασμένο δάχτυλο φαίνεται λιγότερο ταλαντούχο. Δεν μπορεί να τραβήξει την προσοχή κανενός. Όχι πως υπάρχει και κανένας για να του τραβήξει την προσοχή, εκτός από τη δικιά σου στη ρεσεψιόν. Αυτή ξέρει μια χαρά πως είμαι εδώ και τα πάει περίφημα στο να με αγνοεί. Ένας άνθρωπος θα μπορούσε κάλλιστα να πεθάνει από δίψα σε τούτα δω τα μέρη.

Φυσικά, είναι πνιγμένοι μέχρι τον λαιμό με τις ετοιμασίες για τα Αθλητικά Βραβεία της Κομητείας. Ήταν μεγάλη επιτυχία για ένα μέρος σαν το Ρέινσφορντ που πάλεψε και πήρε αυτό το πάρτι από το Ντάνκασελ με τα δυο του ξενοδοχεία. Το οφείλει στην Έμιλι, τη διευθύντρια, ή την ιδιοκτήτρια όπως θα έπρεπε να πω, μια γυναίκα εξαιρετικά ικανή στο να πείθει με γαλιφιές οποιονδήποτε για τις απολαύσεις που προσφέρει αυτό το μέρος. Όχι πως εγώ ο ίδιος δοκίμασα και πολλές από δαύτες όλα αυτά τα χρόνια.

Αλλά να που κάθομαι εδώ, όπως και να 'χει. Έχω τους λόγους μου, γιε μου, έχω τους λόγους μου.

Θα έπρεπε να ρίξεις ένα βλέφαρο στον τεράστιο καθρέφτη μπροστά μου. Θεόρατο πράγμα. Πιάνει όλο τον τοίχο του μπαρ, ακριβώς πάνω από το ράφι με τα ποτά. Δεν ξέρω αν έχει ξεμείνει από το αρχικό οίκημα. Πρέπει να χρειάστηκαν δέκα άντρες για να τον κουβαλήσουν εκεί πάνω. Δείχνει τους καναπέδες και τις καρέκλες πίσω μου να ανυπομονούν να δεχτούν τους πισινούς που αυτή τη στιγμή στριμώχονται μέσα στα φανταχτερά τους ρούχα. Και να με κι εγώ στη γωνία, σαν τον γαμημένο ηλίθιο που επιμένει να κρατάει το κεφάλι του εντός του κάδρου. Και τι κεφάλι κι ετούτο. Δεν πολυκοιτάζομαι στον καθρέφτη αυτόν τον καιρό. Όταν ζούσε η μητέρα σου υποθέτω πως έκανα μια μικρή προσπάθεια, όμως τώρα τι διαφορά κάνει στ' αλήθεια; Δυσκολεύομαι να κοιτάζω τον εαυτό μου. Δεν αντέχω να βλέπω αυτό το τσαντισμένο ύφος, ξέρεις ποιο ύφος εννοώ, εσύ κι αν έχεις γίνει ο αποδέκτης του μέσα στα χρόνια.

Κι όμως. Καθαρό λευκό πουκάμισο, κολλαριστός γιακάς, ναυτική γραβάτα και ούτε ένας ορατός λεκές από σάλτσα. Πουλόβερ, εκείνο το πράσινο που μου αγόρασε η μητέρα σου τα Χριστούγεννα πριν πεθάνει, κοστούμι και τα παπούτσια μου γυαλισμένα και απαστράπτοντα. Άραγε γυαλίζουν ακόμη τα παπούτσια τους οι άνθρωποι ή μόνο εγώ ασκώ πια αυτή την τέχνη; Η Σάντι θα ήταν περήφανη. Ένας εξελιγμένος υποδειγματικός άντρας. Ογδόντα τεσσάρων και μπορώ ακόμη να περηφανεύομαι για τα μαλλιά στο κεφάλι μου και για το αξύριστο πιγούνι μου. Το νιώθω άγριο, όμως – άγριο. Δεν ξέρω γιατί μπαίνω στον κόπο να ξυρίζομαι κάθε πρωί όταν, μέχρι το μεσημέρι, είναι σαν συρμάτινη βούρτσα.

Ξέρω ότι δεν θα μπορούσες να με χαρακτηρίσεις όμορφο στα νιάτα μου αλλά, όποιο προσόν κι αν είχα, φαίνεται να έχει χαθεί εδώ και καιρό. Το δέρμα μου μοιάζει σαν να έχει πάρει την κατιούσα. Όμως ξέρεις κάτι; Έχω ακόμη τη φωνή.

«Μόρις» συνήθιζε να μου λέει η γιαγιά σου «θα μπορούσες να λιώσεις και παγόβουνο με αυτή τη φωνή σου».

Μέχρι σήμερα ακούγεται σαν τσέλο – βαθιά και απαλή. Τραβάει την προσοχή. Ένα φωνήεν να πετάξω σε αυτήν που παριστάνει την απασχολημένη στη ρεσεψιόν και θα τρέξει να γεμίσει το ποτήρι μου γρήγορα γρήγορα. Αλλά καλύτερα να μην προκαλέσω μεγαλύτερη φασαρία από όσο χρειάζεται. Έχω μια δουλειά να κάνω αργότερα και μια μεγάλη νύχτα μπροστά μου.

Να τη πάλι η μυρωδιά. Μακάρι να ήσουν εδώ, να τη μυρίσεις: το απορρυπαντικό Mr Sheen. Το θυμάσαι; Κάθε Σάββατο ολόκληρο το σπίτι μας μύριζε από δαύτο. Ήταν η ημέρα ξεσκονίσματος για τη μητέρα σου. Η μυρωδιά ναυτίας μου χτυπούσε τη μύτη με το που έμπαινα από την πίσω πόρτα. Φτεριζόμουν μέχρι τελικής πτώσεως για την υπόλοιπη νύχτα. Οι Παρασκευές, από την άλλη, οι Παρασκευές ήταν οι ημέρες γυαλίσματος του πατώματος. Το άρωμα του κεριού, οι σπιτικές τηγανητές πατάτες και ο καπνιστός μπακαλιάρος μου ζέσταιναν την καρδιά και μ'έκαναν να χαμογελάω. Εργατικότητα και επιβίωση – ένας ασυναγώνιστος συνδυασμός. Τώρα πια δεν ακούς να γυαλίζουν πολλοί τα πατώματά τους. Τι σημαίνουν όλα αυτά, αναρωτιέμαι.

Επιτέλους, ένα σώμα εμφανίζεται στην πόρτα, πίσω από

την μπάρα, για να με βγάλει από τη διψασμένη μου δυστυχία.

«Εδώ είσαι, λοιπόν» λέω στην Έμιλι, μια εικόνα ομορφιάς και αποτελεσματικότητας. «Ήρθες για να με γλιτώσεις από την ντροπή να σερβιριστώ ποτό μόνος μου; Σκεφτόμουν μέχρι και να πάω να το ζητήσω από τη Δεσποινίδα Εξυπηρετική εκεί πέρα».

«Εφτασα πάνω στην ώρα, λοιπόν, κύριε Χάνιγκαν» λέει εκείνη με μια υποψία χαμόγελου, τοποθετώντας μια στοίβα χαρτιών πάνω στον πάγκο και τσεκάροντας το τηλέφωνό της που κούρνιαζε στην κορυφή τους, «δεν θέλουμε να αναστατώσετε το προσωπικό με τη γοητεία σας». Ανασηκώνει το κεφάλι για να με κοιτάξει, και τα μάτια της αστράφτουν για ένα δευτερόλεπτο πριν στραφούν και πάλι στην οθόνη της.

«Αυτό είναι θαυμάσιο. Ένας άντρας έρχεται για ένα ήσυχο ποτό και ιδού τι εισπράττει».

«Η Σβετλάνα θα έρθει μέσα τώρα. Κάναμε απλώς ένα σύντομο συμβούλιο σχετικά με την αποψινή βραδιά».

«Λοιπόν, πολύ Μάικλ Ο'Λίρι* μού έγινες».

«Βλέπω έχετε τα κέφια σας» λέει πλησιάζοντας για να σταθεί μπροστά μου, αφιερώνοντάς μου τώρα όλη της την προσοχή. «Δεν ήξερα ότι θα ερχόσασταν. Σε τι οφείλουμε την ευχαρίστηση;»

«Δεν τηλεφωνώ πάντα για να ειδοποιήσω».

«Όχι, αν και ίσως θα ήταν καλή ιδέα. Θα μπορούσα να θέσω το προσωπικό σε κόκκινο συναγερμό».

* Πάμπλουτος Ιρλανδός επιχειρηματίας, επικεφαλής της Ryanair. (Σ.τ.Μ.)

Να το – αυτό το χαμόγελο που ανασηκώνεται καμπυλωτό προς τα πάνω, νόστιμο σαν μεγάλη κουταλιά κρέμας επάνω σε ένα κομμάτι ζεστής μηλόπιτας. Και αυτά τα μάτια που σπινθηροβολούν από περιέργεια.

«Ένα Bushmills;»^{*} ρωτάει, κάνοντας να πιάσει ένα ποτήρι.

«Καλύτερα κάν' το ένα μπουκάλι μαύρη μπίρα, για αρχή. Όχι από το ψυγείο, ε;»

«Για αρχή;»

Αγνώ την ανησυχία που έχει τρυπώσει στη φωνή της.

«Θα με συνοδέψεις για ένα αργότερα;» προτιμώ να τη ρωτήσω.

Σταματάει και μου χαρίζει ένα παρατεταμένο επίμονο βλέμμα.

«Είναι όλα εντάξει;»

«Ένα ποτό, Έμιλι, αυτό είναι όλο.»

«Φαντάζομαι πως ξέρετε ότι εξασφάλισα τα Βραβεία της Κομητείας» λέει με το χέρι στον γοφό «για να μην αναφέρω έναν μυστηριώδη VIP ο οποίος αποφάσισε να κάνει κράτηση. Όλα πρέπει να είναι τέλεια. Έχω δουλέψει υπερβολικά σκληρά γι' αυτό, ώστε να...».

«Έμιλι, Έμιλι. Δεν θα υπάρξουν εκπλήξεις απόψε. Θα ήθελα απλώς να καθίσω και να πιω ένα ποτό μαζί σου. Χωρίς εξομολογήσεις αυτή τη φορά, σ' το υπόσχομαι». Γλιστρώ το χέρι μου στον πάγκο προς το μέρος της, θέλοντας να την καθησυχάσω. Με δεδομένο το ιστορικό μου, δεν μπορώ να την κατηγορήσω για την καχυποψία

^{*} Ιρλανδέζικο ουίσκι. (Σ.τ.Μ.)

της. Βλέπω το χαμόγελό της να σβήνει. Ποτέ δεν εξήγησα επαρκώς όλη αυτή την ιστορία με τους Ντόλαρντ σ' εσένα και τη μητέρα σου, έτσι δεν είναι; Υποθέτω ότι, εν μέρει, αυτό αφορά η αποψινή βραδιά.

«Αμφιβάλλω ότι θα έχουμε ησυχία» λέει καθώς τώρα στέκεται όρθια μπροστά μου, εξακολουθώντας να με κοιτάζει καχύποπτα. «Θα προσπαθήσω να ξανάρθω, όμως».

Σκύβει ελαφρά και παίρνει με το έμπειρο χέρι της ένα μπουκάλι με το καλό πράμα από το κάτω ράφι που είναι γεμάτο προμήθειες – δεν μπορεί παρά να θαυμάσει κανείς την τακτοποιημένη σειρά των μπουκαλιών, με όλες εκείνες τις εντυπωσιακές ετικέτες τους γυρισμένες περήφανα προς τα έξω. Το έργο της Έμιλι. Διευθύνει μια καλοκουρδισμένη παράσταση.

Ένα πολύ λεπτό νεαρό πλάσμα έρχεται κοντά της ξεπροβάλλοντας μέσα από την πόρτα.

«Σπουδαία» της λέει η Έμιλι. «Το μέρος είναι όλο δικό σου. Να, δώσε αυτό στον κύριο Χάνιγκαν εκεί πέρα προτού λιποθυμήσει. Κι εσείς» συνεχίζει, σημαδεύοντάς με με ένα από τα υπέροχα μακριά της νύχια, «να είστε ευγενικός. Η Σβετλάνα είναι καινούρια». Με αυτή την προειδοποίηση σηκώνει το φορτίο της και εξαφανίζεται.

Η Σβετλάνα παίρνει το μπουκάλι, εντοπίζει το ανοιχτήρι κάτω από την μπάρα με λίγη βοήθεια από τον δείκτη του χεριού μου, βάζει το ποτό κι ένα ποτήρι μπροστά μου κι έπειτα σπεύδει στην πιο απομακρυσμένη γωνιά. Σερβίρω λίγο μέχρι που η αφρισμένη επιφάνεια φτάνει στην κορυφή του κεκλιμένου χείλους του ποτηριού κι έπειτα την αφήνω να ηρεμήσει. Κοιτάζω γύρω μου και

αναλογίζομαι αυτή τη μέρα μου, αυτή τη χρονιά μου, αυτά τα δύο χρόνια δηλαδή, αυτό το διάστημα που πέρασα χωρίς τη μητέρα σου, και νιώθω κουρασμένος και, για να είμαι ειλικρινής, φοβισμένος. Το χέρι μου περνάει ξανά πάνω από τα γένια στο πιγούνι μου καθώς παρατηρώ τον αφρό. Μετά βήχω και μ' ένα γρύλισμα πετάω τις σκοτούρες μου μακριά από μένα, δεν υπάρχει επιστροφή τώρα, γιε μου. Καμία επιστροφή.

Στ' αριστερά μου, μέσα από τα μεγάλα παράθυρα που φτάνουν μέχρι το πάτωμα, βλέπω τα αυτοκίνητα να περνούν. Αναγνωρίζω ένα δυο: Άουντι Α8, αυτός πρέπει να είναι ο Μπρέναν από το Ντάνκασελ, έχει το εργοστάσιο τσιμέντου. Σκόντα Οκτάβια που του λείπει ο αφαλός του αριστερού τροχού, αυτός θα είναι ο Μικ Μοράν. Να και η σακαράκα του Λάβιν, παρκαρισμένη ακριβώς έξω από το πρακτορείο εφημερίδων του. Ένα αρχαίο κόκκινο Φορντ Φιέστα. Μου δίνει τρελή χαρά να παρκάρω σε εκείνο το σημείο κάθε φορά που το βρίσκω άδειο.

«Δεν μπορείς να παρκάρεις εκεί, Χάνιγκαν» φωνάζει κρεμασμένος έξω από το παράθυρο του οδηγού, με το που επιστρέφει απ' όπου είχε πάει. «Μήπως περιμένεις να σέρνω τις παραγγελίες πάνω κάτω στην πόλη; Ε;» Το κεφάλι του σείεται μανιασμένα με αυτά τα άγρια μαλλιά που είναι σαν σφουγγαρίστρα, το αμάξι του διπλοπαρκαρισμένο, καθυστερώνοντας όλη την πόλη. «Δεν τη βλέπεις την πινακίδα; Απαγορεύεται το πάρκιγκ, όλο το εικοσιτετράωρο».

Και φυσικά, εγώ έχω γείρει με την πλάτη στον τοίχο του, διαβάζοντας εφημερίδα.

«Συγκρατήσου, Λάβιν» λέω κάνοντας την εφημερίδα να θροϊσει δυνατά «ήταν επείγουσα ανάγκη».

«Η αγορά της πρωινής εφημερίδας θεωρείται επείγουσα ανάγκη τώρα;»

«Μπορώ να την αγοράζω από αλλού».

«Ω, θα μπορούσες, Χάνιγκαν. Ω, θα μπορούσες».

«Έμαθα πως το πρακτορείο εφημερίδων στο Ντάνκασελ έχει τώρα και μηχανή του καφέ».

«Μπορείς να μετακινήσεις το κωλοτζίπ σου και να το πας εκεί πέρα, λοιπόν».

«Εγώ δεν είμαι για καφέδες» λέω ανοίγοντας την πόρτα μου πριν μπω μέσα και βάλω την όπισθεν.

Είναι τα απλά πράγματα, γιε μου, τα απλά πράγματα.

Φαίνεται ότι ήρθε το τέλος της βάρδιας των αγοραστών. Χέρια γνέφουν, κλάξον κορνάρουν. Παράθυρα οδηγών είναι κατεβασμένα με τους αγκώνες να προεξέχουν, μια τελευταία κουβεντούλα προτού κατευθυνθούν προς το σπίτι, πανέτοιμοι για μια βραδιά μπροστά στην τηλεόραση. Φυσικά, μερικοί μπορεί να ξαναβγούν αργότερα, μεταμορφωμένοι σε λαμπερά πλάσματα. Ανυπόμονοι να επιδείξουν τα καινούρια τους ρούχα και χτενίσματα.

Υψώνω το ποτήρι και βάζω ξανά ποτό μέχρι επάνω, έτοιμο να κατακάτσει για τελευταία φορά. Τα δάχτυλά μου, με τις σκούρες, γεμάτες κρούστα ρωγμές τους, χτυπούν το πλευρό του ποτηριού, για να το ενθαρρύνουν. Ρίχνω μια τελευταία ματιά στον καθρέφτη, υψώνω το ποτό μου εις υγείαν αυτουνού εκεί μέσα και κατεβάζω την ευλογημένη πρώτη γουλιά.

Τίποτα δεν μπορεί να συναγωνιστεί το κρεμώδες βάθος

ενός ποτηριού μαύρης ιρλανδέζικης μπίρας. Δίνει τροφή στο κορμί και κάνει μασάζ στις φωνητικές χορδές καθώς κατεβαίνει. Και κάτι ακόμα με τη φωνή μου, με κάνει και περνιέμαι για νεότερος. Α, ναι, όταν μιλάω στο τηλέφωνο, δεν προδίδει ότι έχω εκατό βαθύτατες ρυτίδες ή οδο-ντοστοιχίες που κάνουν του κεφαλιού τους. Παριστάνει πως είμαι ένα ωραίο πλάσμα, ξεχωριστό και όμορφο. Ένας άντρας υπολογίσιμος. Σ' αυτό δεν κάνει λάθος. Δεν ξέρω από πού το πήρα – είμαι ο μοναδικός στην οικογένεια που ήταν ευλογημένος με αυτό το χάρισμα. Έτσι προσέγκυσα εκείνους τους ξένους κτηματομεσίτες. Όχι ότι χρειάστηκε και πολλή προσπάθεια, εφόσον η φάρμα μας βρισκόταν στη βασιλική πλευρά των συνόρων Μιθ-Δουβλίνου, προκαλώντας τον φθόνο όλων τριγύρω.

Όταν όλα έχουν ειπωθεί

Αν διάλεγες πέντε ξεχωριστά πρόσωπα που σημάδεψαν τη ζωή σου, ποια θα ήταν αυτά; Αν σήκωνες το ποτήρι σου για να κάνεις μια πρόποση στο καθένα από αυτά, τι θα τους έλεγες; Και τι θα είχες μάθει για τον εαυτό σου όταν όλα θα είχαν ειπωθεί;

Στο μπαρ ενός πολυτελούς ξενοδοχείου σε μια μικρή πόλη της Ιρλανδίας κάθεται ο ογδονταεπτάχρονος Μόρις Χάνιγκαν, έτοιμος να διηγηθεί την ιστορία του. Μόνος, ως συνήθως, σε μια βραδιά θα κάνει πέντε προπόσεις σε πέντε ανθρώπους που σήμαιναν πολλά για αυτόν και καθόρισαν την πορεία της ζωής του. Μέσα από τις ιστορίες που διηγείται –συναισθήματα που ποτέ δεν εκδηλώθηκαν, μια μυσική, καλά κρυμμένη τραγωδία, μια βαθιά αγάπη που ποτέ δεν εκφράστηκε– η ζωή ενός άντρα ξεδιπλώνεται με ένταση, ειλικρίνεια και γενναιότητα.

Συγκινητικό και συμπνευτικό, το ντεμπούτο της πολλά υποσχόμενης νέας συγγραφέως της Ιρλανδίας είναι εντυπωσιακό. Η φωνή του Μόρις Χάνιγκαν θα συνεχίσει να αντηχεί ακόμα και όταν ολοκληρωθεί η ανάγνωση του βιβλίου, αφού όλα θα έχουν ειπωθεί.

«Το *Όταν όλα έχουν ειπωθεί* συλλαμβάνει τον κόσμο μέσα σε μια στιγμή. Ο Μόρις Χάνιγκαν είναι μια υπέροχη επινόηση και οι γλυκόπικροι στοχασμοί του παραμένουν στη σκέψη του αναγνώστη. Η Άνν Γκρίφιν δημιούργησε ένα σπάνιο κόσμημα».

Τζον Μπράνβιλ – βραβευμένος με Booker συγγραφέας

